

уникнути подібних проблем, оскільки це впливає на здатність учнів формувати та розуміти висловлення правильно та успішно спілкуватись.

Література:

1. Калита А. А. Словник фонетичних термінів (короткий) (англійською мовою) / А. А. Калита, Л. І. Тараненко. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2010. – 256 с.
2. Scrivener J. Learning Teaching. A Guidebook for English Language Teachers / Jim Scrivener. – Oxford: Macmillan Education, 2005. – 432 p.

ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ЛЮДЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

Шарова Т. М.,

кандидат філологічних наук, доцент

завідувач кафедри української і зарубіжної літератури

Мелітопольський державний педагогічний університет

імені Богдана Хмельницького

м. Мелітополь, Україна

Сьогодні люди з різними вадами становлять вагому частку усього українського суспільства, його творчого та інтелектуального потенціалу. Під поняттям «люди з особливими потребами» мається на увазі особистості, які певним чином обмежені фізичними, психологічними, соціальними та сенсорними бар'єрами [8]. У той же час, будь-яка людина на законодавчому рівні має право на життя, освіту, саморозвиток та розвиток тощо. Враховуючи це, нині у суспільстві питання інвалідності розглядається не як проблема, а як певне завдання, яке треба розв'язати у

процесі виявлення непорозумінь та негарздів, які виникають у свідомості людей з обмеженими можливостями.

На сьогодні найбільш ефективною формою соціалізації молоді з особливими потребами є інклюзивне навчання [6, с. 84], що передбачає навчання дітей з вадами за певними освітніми програмами без виокремлення від умов загальноосвітньої школи. У той же час, позакласне читання художніх творів, в яких герої мають певні обмеження, може зробити більш ефективним процес соціальної реабілітації.

З погляду на проблеми, яких у художніх творах торкаються письменники, можна констатувати той факт, що художня інклюзія – це література не про інвалідів, а література про особистість [5]. Серед літературознавців та критиків, які досліджують питання інклюзивного художнього простору, слід виокремити праці Н. Головченко, К. Дмитренко, Л. Виготського, К. Кольченка.

Слід зазначити, що сучасні письменники до теми інклюзії звертаються доволі часто, оскільки сучасна влада постійно про це говорить (соціально-психологічний роман Д. Гладун «І глухота впаде...»), акцентуючи увагу на процесах реабілітації та соціалізації. З іншого боку, ще за часів соціалістичного реалізму письменники також зверталися до цієї теми. Прикладом такої літератури може бути твір М. Островського «Як гартувалася сталь» або твір Б. Полевого «Повість про справжню людину».

В основу представлених творів письменники закладали вади людей, причому частіше за все герої були прикладом для наслідування. Сучасна література у цій тематиці вдало представлена у творах Люко Дашвар («Гоцик»), Я. Вишневецького («Повторення долі»), Л. Уліцької («Донька Бухари»), Дж. Піколт («Крихка душа»), С. Процюка («Руйнування ляльки»). Цікавим видається те, що діти з особливими

потребами повинні адаптуватися в соціумі, знайти себе, проявити себе з кращої сторони [3, с. 12].

На нашу думку, письменники стали звертати увагу на людей з обмеженими можливостями, не засуджуючи їх вади, а допомагаючи їм знайти себе у суспільстві за допомогою різноманітних художніх елементів. У художніх творах вони намагаються розкрити значну кількість проблем, які дійсно є актуальними:

- відчуття меншовартості;
- відраза;
- жалісливість;
- закомплексованість;
- закритість;
- відчуженість;
- комунікативна неготовність;
- психологічне напруження [1].

Сьогодні можна стверджувати про те, що художня література є потужним засобом соціальної реабілітації людей з обмеженими можливостями. На тему інклюзивного простору писали письменники у XIX столітті, не оминали її і в XX столітті. Актуальною є вона і у період сучасності, коли в системі освіти і науки голосно говорять про залучення дітей з вадами до звичайних класів з метою отримання інформації на рівні зі здоровими дітьми. Саме тому, дуже важливо правильно подати літературу для прочитання, де учні могли б виокремити індивідуальні риси людей з освітніми потребами та усвідомити їх місце та роль у суспільстві.

Слушною у цьому плані є думка дослідниці Н. Головченко про те, що: «Тема особливих людей – не проста, але потребує обговорення. Тим паче, що у підлітковій літературі вона піднімається вкрай рідко. Найважливіша річ для кожного з нас загалом, і для дітей з особливими

потребами зокрема – знайти своїх людей і не бути самотнім у цьому світі» [1]. Аналогічної думки Л. Виготський, який констатує: «Всякий телесний недостаток будь-то слепота, глухота или врожденное слабоумие – не только изменяет отношение человека к миру, но прежде всего сказывается на отношениях с людьми. Органический дефект или порок реализуется, как социальная ненормальность поведения» [4].

Серед значної кількості письменників, які пишуть художні твори на тему інклюзії, слід виокремити творчість Л. Уліцької, зокрема її художній твір під назвою «Донька Бухари». В основу твору покладені почуття материнської любові. Авторка стверджує, що любов матері до її дитини є даром Божим, оскільки мати не може, та і не має права, відмовитись від своєї дитини. Маючи дитину з вадами, Бухара усе життя намагається підтримувати її. Більше того, вона прагне їй допомогти, навіть тоді, коли відчуває власну передчасну смерть. Матері було важливо, щоб її дитина с синдромом Дауна мала підтримку навіть після її смерті.

К. Дмитренко акцентує увагу на тому, що Україні потрібна соціальна інклюзія, оскільки кожна дитина повинна пройти певну соціалізацію у суспільстві та знайти себе в ньому [2]. У художньому творі Л. Уліцької «Донька Бухари» робиться акцент саме на соціальній інклюзії. Здавалось би на перший погляд, усе не так погано. Однак, головна героїня через свої вади не могла жити без допомоги матері. Лише у кінці твору авторка наголошує, що не дивлячись на те, що молоде подружжя скоро помре, вони все одно щасливі, вони не помічають своїх вад, бо закохані та щасливі.

Зрозуміло, що читачам важко читати твори на подібну тему, однак, сучасні письменники констатують той факт, що тема інклюзії повинна бути максимально розкрита. На цьому наголошують методисти та фахівці в освітній сфері, які прагнуть забезпечити доступну та відкриту

освіту для будь-якого члена нашого суспільства. Крім того, можна читати твори та біографію українських письменників, таких як Т. Шевченко, Марко Вовчок, П. Куліш, Л. Глібов, Ю. Федькович та ін. [7, с. 6]. Вони відображати своїх головних героїв сильними та стійкими особистостями, здатними пройти крізь значні труднощі заради мети та власної долі.

Отже, література, яка показує дітей з вадами, змушує замислитись над сенсом буття, прийняти таких людей як особистість, яка має власні особливості та переваги. Художній простір на тему інклюзії відтворює можливості людей з особливими потребами до ефективної соціалізації та швидкої адаптації в соціумі.

Література:

1. Головченко Н. Тема людей з інвалідністю в сучасній українській літературі. URL: <https://starylev.com.ua/club/article/tema-lyudey-z-invalidnistyu-v-suchasniy-ukrayinskiy-literaturi> (дата звернення: 27.05.2019).
2. Дмитренко К. Працюємо з «особливою» дитиною у «звичайній» школі. Х.: ВГ «Основа», 2018. 120 с.
3. Методичні рекомендації щодо організації навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами, психолого-педагогічний супровід / укл. Л. О. Жданюк, І. О. Калініченко. Полтава: ПОППО, 2011. 44 с.
4. Выготский Л. С. К психологии и педагогике детской дефективности. *Основы дефектологии*. СПб.: Лань, 2003. С. 101–106.
5. Патра С. Образи людей з інвалідністю в художній літературі (до Міжнародного дня інвалідів). URL: <https://ukrainka.org.ua/node/4992> (дата звернення: 27.05.2019).
6. Рассказова О. І. Соціальна ексклюзія як наслідок стигматизації сімей, які виховують дітей з обмеженими можливостями. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2012. 3. С. 80–86.

7. Шарова Т. М., Шаров С. В., Солоненко А. М. Видатні особистості української словесності. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 254 с.
8. Шурма І. М. Проблеми інтеграції людей з обмеженими можливостями в суспільство. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2013-1/doc/6/03.pdf> (дата звернення: 27.05.2019).

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СТРАТЕГІЙ І ТАКТИК МОВЛЕННЄВОЇ ПОВЕДІНКИ ВЕДУЧОЇ ОПРАН WINFREY В ТОК-ШОУ «THE OPRAH WINFREY SHOW»

Шевцова К. С.,

*студентка факультету романо-германських мов
Національний університет «Острозька академія»*

м. Острог, Україна

Ми провели аналіз застосованих стратегій та тактик на основі 3 програм «The Oprah Winfrey Show» протягом 2009–2011 років [2–4]. До комунікативних стратегій, які реалізуються телеведучою Опрою Вінфрі ми застосували стратегії, запропоновані О. Ларіною: «неухильного слідування темі ток-шоу», «виклику на відвертість» і «роз'яснення» [1, с. 8].

Використання стратегії «неухильного слідування темі ток-шоу» керується основною вимогою – найповніше розкрити тему протягом телевізійного ефіру [1, с. 11]. Ігнорування цієї стратегії призведе до переходу «розмови не по-темі», що суперечить цілі ток-шоу. Координування процесу комунікації в студії є метою телеведучою цій стратегії.